

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Foto: Korphålorna juni 2001, © Kurt Adolfsson

Beverandeplan för Natura 2000-området Korphålorna SE0230245

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller utpekade arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada.

Länsstyrelsen Östergötland

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben (lansstyrelsen.se/ostergotland) eller kontakta en handläggare (växel: 010-223 50 00).

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehåll

Området, Korphålorna	5
7140 – Öppna mossar och kärr	9
9010 – Taiga.....	10
91D0 – Skogbevuxen myr	11
A108 – Tjäder, <i>Tetrao urogallus</i>	12
A236 – Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i>	13
A409 – Orre, <i>Lyrurus tetric</i>	14
Dokumentation	15
Kartor	17

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000 - området SE0230245 Korphålorna

Kommun: Ydre

Områdets totala areal: 100,9 hektar

Markägarförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-06-11

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 2000-07

Regeringen förklarar området som särskilt skyddsområde (SPA): 2000-07

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005-01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011-03

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

7140 – Öppna mossar och kärr

9010 – *Taiga

91D0 – *Skogbevuxen myr

A108 – Tjäder, *Tetrao urogallus*

A236 – Spillkråka, *Dryocopus martius*

A409 – Orre, *Lyrurus tetrix*

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området. I Korphålorna är naturtyperna öppna mossar och kärr (7140), taiga (9010) och skogbevuxen myr (91D0), samt fåglarna tjäder (*Tetrao orogallus*), spillkråka (*Dryocopus martius*) och orre (*Lyrurus tetrrix*) utpekade.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Korphålorna är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet. I Korphålorna är taiga (9010) prioriterad. Även de tre utpekade fåglarna, tjäder, spillkråka och orre, är prioriterade.

Motivering:

Taigan är prioriterad då naturtypen är i ett relativt sent successionsstadium och har gott om död ved i olika former. Naturtypen hyser flertalet hotade arter i olika organismgrupper och är mycket viktig för att de utpekade fåglarna tjäder, orre och spillkråka ska finnas kvar i området.

Prioriterade åtgärder:

Prioriterade bevarandeåtgärder i Korphålorna är att området ska få utvecklas till att bli en så urskogsliknande skog som möjligt är.

Beskrivning av området

Korphålornas Natura 2000-område omfattar en yta på ca 100 hektar och ligger ca 2 km norr om Svinhults kyrkby i Ydre kommuns södra del. Hela Natura 2000-området ligger i paritet med naturreservatet med samma namn som bildades 1998. Natura 2000-området omfattar ett område med gammal barrskog av naturskogskaraktär med smärre lövinslag i en kuperad och bergig terräng. I den södra delen av området ligger en mäktig kanjon som bildats genom en sprickbildning i berggrunden. Den södra sidan av kanjonen stupar lodrätt ner mot den bäck som rinner på kanjonens botten. På norra sidan av kanjonen växer en skog med urskogskaraktär. På några platser i Korphålorna är mindre myrmarker belägna i sänkor i berggrunden. I de mellersta delarna av området ingår också ett större parti som påverkats av skogsbruk genom avverkning. I norra delen av området ligger ett äldre barrskogsområde där ett 50 % uttag av virke skett i samband med bildandet av naturreservatet.

Berggrunden i Korphålorna består av urberg i form av småländska graniter och porfyrer. Berggrunden karakteriseras av kraftiga förkastningar i öst-västlig och nord-sydlig riktning. Berggrunden går i dagen på många platser i området. Jordarterna i området består till övervägande del av morän, som bitvis är blockig, och en mindre del torv. I områdets södra del sträcker sig en djup kanjon i öst-västlig riktning. I nordost fortsätter kanjonen i en liten bäckdal. Utmed kanjonens sidor finns lodräta stup på sydsidan och branta sluttningar på norrsidan. Längre norrut i området sänker sig berggrunden långsamt mot norr och markerna blir friskare. Här och var bryts barrblandskogen av blockrika partier bevuxna med asp och björk så kallade lövbrännor. Längst i nordost begränsas Natura 2000-området av en, bitvis, brant förkastning i berggrunden.

I områdets södra del, på kanjonens branta nordsluttningar, växer gammal granskog med inslag av tall och björk. På kanjonens botten rinner en bäck fram bitvis omgiven av klibbal. Kullfallna träd är vanliga liksom torrakor och högstubbar. Den gamla skogen i kanjonen är orörd med ett stort inslag av död ved. I skogen finns flera mycket

värdefulla och sällsynta arter av lavar och tickor t.ex. västlig njurlav (*Nephroma laevigatum*, rödlistekategori VU), kortskaftad ärgspik (*Microcalicium ahlneri*, NT), gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*, NT) och ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*, NT). Flera av dessa arter, främst svamparna, är beroende av en kontinuerlig tillförsel av död ved.

Omedelbart nordväst om kanjonen växer en orörd, talldominerad barrskog med talrika gamla och senvuxna tallar. Mängden död ved i form av torrträd och lågor är påfallande stor i hållmarkstallskogen. Berggrunden går ofta i dagen i detta område och renlavar, lingon och mjölon är vanlig vegetation på marken. I anslutning till den nordöstra delen av kanjonen ligger en äldre grandominerad barrskog med stort inslag av gammal grov asp. Inslaget av död ved av både asp och gran är stort i området. Den hotade arten aspgelélav (*Collema subnigrescens*, NT) finns i området. Fortsätter man norrut i området sänker sig berggrunden långsamt och markerna blir friskare. Här och var avbryts barrblandskogen av blockrika delar bevuxna med asp och björk. De lövträdsbevuxna partierna kan närmast jämföras med lövbrännor. Träden är ofta grova och en del torrträd av stort värde för bl.a. hackspettar finns också. Risvegetationen domineras av blåbär i de friskare partierna.

I områdets västra kant finns ett kärr med lövinslag och gamla diken. Kärrret omges av granskog. I de norra och nordvästra delarna av Natura 2000-området växer en talldominerad skog med relativt stort inslag av gran. Skogen är inte lika gammal och orörd som i de södra delarna.

Den nordöstra delen av området är relativt smal och begränsas österut av en bitvis brant förkastning. Skogen ovanför branten domineras av tall men här finns också lövträd, främst grova aspar, och gran. Mängden torrakor och lågor är ovanligt stor i området. I södra delen finns den hotade arten vedtrappmossa.

I områdets mellersta delar finns större ytor som avverkats under slutet av 1980-talet. En gles fröträdsställning av tall står kvar på området och ett uppslag av ungt löv finns på många håll. Gräsvegetationen är bitvis kraftig. Även i södra kanten finns ett område som avverkats under senare år och som numera är granplanterat.

Ett antal hotade arter av lavar, mossor och vedsvampar, utöver de som nämnts ovan, knutna till gammal skog med lång kontinuitet och död ved finns i området bl.a. brunpudrad nållav (*Chaenotheca gracillima*, NT), broktigel (*Bryoria bicolor*, EN), dvärgbägarlav (*Cladonia parasitica*, NT), vit vedfingersvamp (*Lentaria epichnoa*, NT) och liten blekspik (*Sclerophora peronella*, VU).

Förutsättningarna är goda för ryggradslösa djur inom Natura 2000-området då tillgången på bl.a. död ved är god. Spillning av tjäder och orre har noterats i Korphålorna. Spillkråka (*Dryocopus martius*, NT), större hackspett och mindre korsnäbb har iakttagits liksom andra fågelarter som är vanliga i barrskogslandskapet. Älg, rådjur, räv, hare och ekorre har setts inom området. Ingen systematisk inventering av ryggradslösa djur, fåglar eller däggdjur har genomförts.

Vad kan påverka området negativt

Naturtyps- och artspecifika hotbilder preciseras under respektive naturtyp och art.

Faktorer som kan påverka området negativt:

- Exploatering.
- Avverkning, röjning, gallring utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, dikning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador.

Länsstyrelsen Östergötland

- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.

Områdets bevarandeåtgärder

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Fri utveckling		Hela Natura 2000-området	1
Röjning av gran	Vid behov	Hela Natura 2000-området	2

Reglering av skydd och skötsel:

Skydd och skötsel är reglerat i naturreservatets skötselplan (Korphålorna naturreservat, 1998) och beslut (fastställt 1998). Skötselplanen anger generellt åtgärder som gynnar eller bibehåller naturvärdena som Natura 2000-området syftar till att bevara.

Eftersom skogsbruksåtgärder är förbjudna enligt reservatsbeslutet så bör det inte bli aktuellt med samråd med Länsstyrelsen angående skogsbruksåtgärder inom Natura 2000-området. Eventuellt kan andra åtgärder, som anläggning för friluftsliv eller åtgärder vid anläggning kräva samråd om åtgärderna riskerar att skada utpekade naturvärden i Natura 2000. Avverkning av träd som ligger utanför Natura 2000-området men som kan ha höga naturvärden kräver samråd med Länsstyrelsen.

För åtgärder (som påverkar naturmiljön negativt inom området) utanför Korphålorna eller i direkt anslutning till Korphålorna, gäller inte naturreservatsföreskrifterna. Då träder Natura 2000-lagstiftningen in. Verksamheter som påverkar naturmiljön negativt inom Natura 2000-områdena kräver samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB. Vid samråd som rör skogsbruksåtgärder i skog kontaktas Skogsstyrelsen.

Ingen ytterligare reglering av skydd och skötsel bedöms nödvändig för att uppnå bevarandemålen inom reservatsdelen. Skötselplanen för reservatet (fastställt 1998) anger generellt åtgärder som stämmer väl överens med bevarandemålen. En översyn av skötselplanen bör ske senast 2030. I samband med detta kan skötselplan och bevarandeplan med fördel slås samman, så att skötselplanen även innehåller de obligatoriska delarna för en bevarandeplan.

Markavvattning är åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten om åtgärderna syftar till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Markavvattning kräver alltid tillstånd (11 kap. 13 § MB). I Östergötland är det dessutom förbjudet att avvattna mark vilket medför att man även behöver söka en dispens från det generella markavvattningsförbudet. Ansökan om dispens och tillstånd till markavvattning prövas i normalfallet av Länsstyrelsen.

För att stärka naturvärdena inom områdena samt bidra till ett mindre intensivt skogsbruk kring Natura 2000-områdena bör myndigheterna (främst Skogsstyrelsen) informera om och främja användandet av gröna skogsbruksplaner, hyggesfritt skogsbruk, skogscertifiering eller frivilliga avsättningar i angränsande marker.

Länsstyrelsen Östergötland

Enligt reservatsbeslutet för Korphålornas naturreservat är det förbjudet att jaga, med undantag av älg, rådjur, vildsvin, hare och räv. Tjädern, orren och spillkråkan är fredade (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av spillkråka, samt förvaring av levande exemplar. Spillkråkan är upptagen i Bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Bevarandeåtgärder:

För mer ingående och specifika bevarandeåtgärder se skötselplanen för Korphålorna naturreservat. Nedan finns de övergripande åtgärderna som behövs i området.

Området ska lämnas till fri utveckling med utrymme för eld och vatten att påverka skogen. På sikt kan en röjning av vissa delar av området bli aktuellt för att ta fram ett antal träd som gynnas ut tillväxtpunkt. Röjningen ska då göras enligt skötselplanen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna och arterna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp och art längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetillståndet inom området.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter inom Natura 2000-området. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd	Sida
7140 - Öppna mossor och kärr	1,6	Gynnsamt	9
9010 - *Taiga	89,6	Gynnsamt	10
91D0 - *Skogbevuxen myr	0,9	Tillfredsställande	11
A108 - Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)	X	Otillfredsställande	12
A236 - Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	X	Tillfredsställande	13
A409 - Orre (<i>Lyrurus tetricus</i>)	X	Otillfredsställande	14
Annan naturtyp	8,8		
Total areal	100,9		

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp.

Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

7140 – Öppna mossar och kärr

Arealen 1,6 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar många olika myrmarker. Det gemensamma är att de är naturligt öppna och magra, samt relativt opåverkade av markavvattning. Vitmossor dominerar bottenskiktet och i fältskiktet finns risväxter, tuv- eller ängsull och starrarter. Typiska fågelarter i öppna mossar och kärr är trana, orre, ljungpipare, storspov och ängspiplärka. Typiskt är även flera olika arter av sileshår, flera bläddror, många starrarter och så mycket som 20 olika arter av vitmossa.

Bevarandemål

Arealen av öppna mossar och kärr (7140) i Korphålorna ska vara minst 1,6 hektar. Området ska bibehålla och utveckla de naturvärden som finns knutna till öppen myrmark av olika slag. Ingen igenväxning ska pågå. Hydrologin inom och kring Natura 2000-området ska vara naturlig, utan påverkan av markavvattning. Typiska arter för naturtypen 7140 ska kunna fortleva på lång sikt. De strukturer som bygger upp öppna mossar och kärr i form av tuvor, gungflyn, höljor etc. skall vara intakta. Hydrokemiska förhållanden ska vara naturliga så att torven och de typiska arterna i mossen bevaras.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver de generella hoten för området:

- Befintliga och tidigare genomförda ingrepp i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan påverka naturtypen. Effekterna kan vara uttorkning ökad igenväxning och erosion.
- Torvbrytning är ett hot som riskerar att öka i takt med efterfrågan på torv som energikälla och jordförbättringsmedel.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin i ett område.
- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen ut på myren.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i naturtypen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i naturtypens närhet kan också skada genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve gör att naturtypens vegetationssammansättning förändras med resultat att antalet vitmossor minskar, och andelen gräs, buskar och träd ökar.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc. kan direkt eller indirekt förstöra eller orsaka skada på naturtypen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Totalarealen av habitatet i landet har minskat under 1900-talet, men fortfarande finns stora ytor kvar i Norrland. Arealen är idag ca 2 600 000 hektar. Bevarandestatus i Sverige bedöms som otillfredsställande (2013). Det beror främst på pågående igenväxning av öppna myrar. Det i sin tur beror till stor del på mänsklig påverkan i form av markavvattning, men även uppodling och storskaliga torvtäkter påverkar statusen negativt. Störst påverkan ses i myrmarkerna i södra Sverige.

Naturtypen i Korphålorna har en hög markfuktighet och är knappt påverkad av dränering. Generellt pågår en ökad igenväxning av öppna myrar. Enligt Länsstyrelsens (2010) egen utredning om den ökade igenväxningstakten på myrar framgår det att trädvolymen på myrar har ökat med över 150 % i Östergötlands län under de senaste 20 åren. Korphålorna har ovanligt öppna myrar men det pågår troligen en långsam igenväxning av myren. I framtiden kan det därför bli aktuellt att undanröja vegetation. Bevarandetilståndet för naturtypen i Korphålorna anses idag som gynnsamt.

9010 – Taiga

Arealen 89,6 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer främst i den boreala zonen på fuktiga näringsrika marker till torra och näringsfattiga. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30–100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg, ibland även med inslag av andra inhemska arter. Naturtypen taiga innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Naturtypen består av äldre naturskogsartade barrskogar samt naturliga successioner efter större störningar. Det kanske viktigaste elementet för naturtypen är den döda veden som hyser en lång rad vedlevande svampar och insekter, dessutom är veden födosöks- och boplatser för många fågelarter. Naturtypen delas vanligen in i flera olika undergrupper beroende på dominerande trädslag samt successionsstadier.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 89,6 hektar. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Barrträd ska dominera naturtypen. Lövträd ska utgöra ett enstaka till måttligt inslag. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, halv döda träd eller branddödade träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttlig till riklig och det ska finnas en förnygring av ovan nämnda arter.

Hela eller stora delar av naturtypen ska vara skogsbrandspåverkad, även andra omvälvande störningar så som insektsangrepp, stormfällning eller bete ska tillåtas påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens förnygring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom området. Igenväxningsvegetation (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i fältskiktet. Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom insekter (till exempel skalbaggar), mossor (till exempel blåmossa), svampar (till exempel ostticka) och lavar. Bland fåglar är järpe, tjäder och spillkråka utpekade som typiska arter för naturtypen.

Bevarandestatus och bevarandetilstånd

Naturtypen (9010) förekommer i hela landet med tyngdpunkten av utbredningen i den boreala zonen. Marker som normalt brukas som produktionsskogar tillhör ofta naturtypen taiga och det är endast i de fjällnära regionerna som det finns kvar betydande områden med äldre skog i sena successionsstadier. Naturtypen taiga (9010) har en negativ utveckling eftersom skogsbruket i marker med höga naturvärden och fjällnära skog fortsätter, dessutom har intresset för biobränslen, skogsgödsling och skogsodling med främmande trädarter ökat under senare år. Samtidigt har hänsynen vid skogsavverkning ökat och arealen skyddad skog har utökats. År 2013 var förekomstarealen av taiga i den boreala regionen 1 330 000 hektar och för att naturtypen 9010 ska uppnå gynnsam bevarandestatus behövs det uppskattningsvis 3 500 000 hektar. Bevarandestatusen för naturtypen taiga (9010) är idag dålig i den boreala regionen och utvecklingen är övervägande negativ.

Stora delar av naturtypen har ett relativt sent successionsstadium, endast i mindre delar av området har skogsbruk förekommit i modern tid. Det förekommer relativt mycket och olika former av död ved och området hyser många rödlistade arter i flera olika organismgrupper. Bevarandetilståndet för naturtypen i Korphålorna anses som gynnsamt.

91Do – Skogbevuxen myr

Arealen 0,9 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar myrar med >30 cm djupt torvtäcke som är fuktig-blöt med högt liggande grundvattenyta. De ska vara bevuxna med skog med en krontäckning på minst 30 %. Samtliga tallmossar räknas till denna typ, medan de skogbevuxna kärren har en krontäckning på högst 70 %. Trädsiktet domineras oftast av glasbjörk, tall och gran. Fält- och bottenskiktet domineras av ris, halvgräs, och vitmossor.

Skogbevuxen myr skiljs från andra fuktiga och våta skogstyper genom sin torvproduktion. Den skogbevuxna myren är i allmänhet surare och fattigare, medan naturtypen sumpskog visar tecken på högre näringsrikedom i form av högre träd tillväxt och åtminstone smärre örtinslag.

Ofta hittar man den skogbevuxna myren i anslutning till större våtmarksområden, och behandlas då som en del av dessa. Skogens hydrologi är naturlig och har inte haft betydande påverkan från till exempel markavvattning eller torvtäkt.

Kantzonen mellan trädklädd fattigmyr och öppen myr är ofta betydelsefull för insekter som kräver båda miljöerna. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium med undantag för de områden som har utsatts för naturliga störningsprocesser (eller motsvarande imiterade skötselåtgärder), där kan ekosystemet befinna sig i yngre successionsstadier. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen.

Bevarandemål

Arealen av skogbevuxen myr (91Do) ska vara minst 0,9 hektar i Korphålorna. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädsikt. Tall ska präglade naturtypen. Andra trädarter (främst glasbjörk och gran) ska utgöra ett enstaka till måttligt inslag. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, halvdöda träd eller branddödade träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttlig till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter. Naturtypen ska inte påverkas av dräneringsåtgärder och ska ha en naturlig hydrologi.

Omvälvande störningar så som insektsangrepp, stormfällning, brand eller bete kan påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom området. Vindskyddade skogsmiljöer med en hög och jämn luftfuktighet ska minst utgöra ett måttligt inslag samt att det ska finnas ett stabilt eller ökande torvtäcke. Igenväxningsvegetation (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i fältsiktet. Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom kärleväxter (till exempel starr, skvattram och tranbär) och mossor. Bland fåglar är järpe, tjäder och spillkråka utpekade som typiska arter för naturtypen. Miljön är viktig bland annat som kycklingbiotop för tjäder.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver de generella hoten för området:

- Tillförsel av kalk eller aska. Kan ge skador på vegetationen, främst områdets mossor och lavar.
- Torvtäkt.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen skogbevuxen myr (91Do) förekommer i hela landet med en tyngdpunkt av utbredningen i den boreala zonen. År 2013 var förekomstarealen av skogbevuxen myr i den boreala regionen 1 880 000 hektar, vilket anses vara tillräckligt för att naturtypen ska kunna bevaras långsiktigt. Bevarandestatus för naturtypen skogbevuxen myr (91Do) anses som gynnsamt i den alpina och boreala regionen men otillfredsställande i den kontinentala regionen.

I Korphålorna har inget betydande skogsbruk förekommit inom naturtypen i modern tid och skogen befinner sig i ett sent successionsstadium. Det finns en allmän till riklig tillgång på olika former av död ved och området hyser många rödlistade arter i flera olika organismgrupper. Området är litet och är därför beroende av omkringliggande skog och mossar. Bevarandetillståndet för naturtypen i Korphålorna anses som tillfredsställande.

A108 – Tjäder, *Tetrao urogallus*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. I dessa måste ett flertal villkor vara uppfyllda. Således kräver arten vintertid förekomst av äldre successionsfaser av talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnar sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans möjlighet att producera ägg. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnar sig på insekter.

Sammanfattningsvis kan sägas att tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Tjädern är en stannfågel. Arten rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 2 500 hektar.

Bevarandemål

Målsättningen är att bevara livskraftiga bestånd i samtliga svenska län/landskap (utom Gotland) och att den totala svenska stammen inom en rimlig framtid uppgår till minst 150 000 par.

Tjädern ska förekomma i området och ska regelbundet häcka i området. Det ska årligen finnas minst en kull tjäder i Korphålorna. Det är därför viktigt att äldre grandominerade skogar och våtmarker bevaras.

Vad kan påverka negativt

Totalt sett i Sverige finns inte något direkt hot mot artens fortlevnad. Tjädern har emellertid starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket, särskilt i södra och mellersta Sverige där betydande populationsnedgångar

konstaterats. Det allvarligaste hotet i skogsbrukslandskapet är de förändringar som skett och fortfarande sker på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.

Bevarandeåtgärder

Artspecifika åtgärder utöver de generella bevarandeåtgärderna för området:

- Tjäderspelplatser bör i möjligaste mån lämnas orörda. Om avverkning trots det måste genomföras är det angeläget att man lämnar kilar av äldre skog in mot lekens centrala delar.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Den svenska populationen har uppskattats till 350 000 par (år 2010). Tjädern häckar i samtliga län utom Gotland. På Gotland har inplanteringsförsök gjorts. På norra Öland försvann de sista tjädrarna under 1980-talet. Tjädern har minskat starkt i södra Sverige under de senaste 15 åren. Arten är dock inte rödlistad. Den svenska stammen utgör ca 10% av det europeiska beståndet (inkl. europeiska Ryssland).

Förekomsten av tjäder i Korphålorna med omgivande skogsmark är fåtalig. Bevarandetillståndet anses därför som otillfredsställande.

A236 – Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrötad gran efter hästmyror.

Tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd, däremot kan tillräckligt grova stammar saknas i stora delar av Norrland där skogsbruket är mera intensivt och tillväxten sämre. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i Småland 115 år, Uppland 170 år, Dalarna 187 år och i Gästrikland 239 år.

Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva förmår mejsla ut sitt bo.

Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100–1 000 hektar. Vintertid rör sig arten över större områden. I Norrlands inland är artens hemområden troligen betydligt större än i södra Sverige.

Bevarandemål

Målsättningen är att det ska finnas ett häckande bestånd av spillkråka i hela landet nedanför fjällkedjan. Sverige bör kunna hysa minst 40 000 par, varav huvuddelen i de södra och mellersta delarna av landet. Arten ska fortleva och häcka i eller i närområdet.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden:

Länsstyrelsen Östergötland

- Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten.
- Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar.
- Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag (GRenar Och Toppar).

Bevarandeåtgärder

Artspecifika åtgärder utöver de generella bevarandeåtgärderna för området:

- I Natura 2000-området är det viktigt att det finns god tillgång på grov asp och tall (stamdiameter, i brösthöjd, bör överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall). Aspar och sälgar samt sjuka och döende träd bör alltid sparas.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till 29 000 par (år 2008). Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet. Enligt svensk fågeltaxering har spillkråkan minskat med 20–30 % under femtonårsperioden fram till 2014. Spillkråka har därför gått från *livskraftig* till att rödlistas i kategorin *nära hotad* (NT) från år 2015.

Spillkråka häckar årligen i eller i närområdet och ett flertal individer använder Korphålorna som födosökslokal. Bevarandetillståndet för arten i området är tillfredställande.

A409 – Orre, *Lyrurus tetrrix*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. I skärgårdsmiljö häckar arten på kala skär och öar och i fjälltrakterna kan den gå upp i fjällbjörkskogen. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent.

Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 2 500–7 500 hektar.

Bevarandemål

Målsättningen nationellt sett bör vara ett livskraftigt bestånd av minst 200 000 par och att arten inte försvinner som reproducerande från något län/landskap.

Orre ska förekomma i området och ska regelbundet häcka i eller i närområdet. Det är därför viktigt att hedar och mossar bevaras.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt utöver den generella hotbilden:

- Minskningen av ljunghedar i södra Sverige. I takt med att skogsarealen ökat och ljunghedarna försvunnit har orren minskat i flera områden. Negativt för orren har även varit försvinnandet av skogsbetet, genom att skogen blivit allt tätare och därigenom allt sämre som födosöksmiljö.

Länsstyrelsen Östergötland

- De stora brandfält med efterföljande lövuppslag som förr med regelbundna intervall skapades i den boreala zonen, och som var mycket gynnsamt habitat för orren, saknas numera nästan helt eftersom naturliga bränder som regel snabbt blir släckta. I viss mån har orren erhållit en ersättningsbiotop i det storskaliga kalhyggesbruket, men med den inskränkningen att det efterföljande lövuppslaget som regel röjs och gallras bort och ersätts med barrträd.
- Totalt sett finns inte något hot mot artens fortlevnad i Sverige. Under storhyggestiden på 1960- och 1970-talen gynnades orren kortvarigt, speciellt i norra Sverige. Numera missgynnas orren troligen eftersom dagens hyggen har mindre areal och dessutom inte är lika öppna som tidigare p.g.a. naturvårdshänsyn. Ytterligare en bidragande orsak till att orren får allt svårare att upprätthålla starka bestånd är att småjordbruken i skogsbygderna läggs ned och skogsplanteras i en mycket stor omfattning.
- I södra Sverige är omloppstiden för hyggen och ungskogar alltför kort för att kunna hysa livskraftiga bestånd. Skogarna i södra Sverige är dessutom alltför täta för att passa orren. Särskilt i Götaland och Svealand har märkbara populationsminskningar konstaterats den senaste tioårsperioden. I Stockholms skärgård är orren numera närmast totalt försvunnen.
- Lövrika, luckiga och flerskiktade skogar har de senaste 50 åren blivit allt ovanligare genom skogsbrukets ändrade inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar. Detta missgynnar orren som bl.a. är mycket beroende av björkens knoppar vintertid.

Bevarandeåtgärder

Artspecifika åtgärder utöver de generella bevarandeåtgärderna för området:

- Jaktens betydelse för orrens bevarandestatus i de landskapsavsnitt där den tidigare varit allmän men där kraftiga minskningar skett under senare tid, framför allt i Götaland och Svealand, måste undersökas.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Den svenska populationen har uppskattats till minst 180 000 par (år 2008). Orren häckar i samtliga län men saknas på Öland där den sista fågeln rapporterades 1969. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet. Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %.

BirdLife International (1994) betecknar orren som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

Förekomsten av orre i Korphålorna med omgivande skogsmark är fåtalig. Bevarandetillståndet anses därför som otillfredsställande.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturreservat, naturtypernas utbredning, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2018-06-08).

Länsstyrelsen Östergötland

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2018-06-08).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2018-06-08).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2018-06-08).

Skogsstyrelsen, <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>, (2018-06-08).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), <http://www.jordbruksverket.se/>, (2018-06-08).

Dokument:

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat och ArtDatabankens vägledningar för arter.

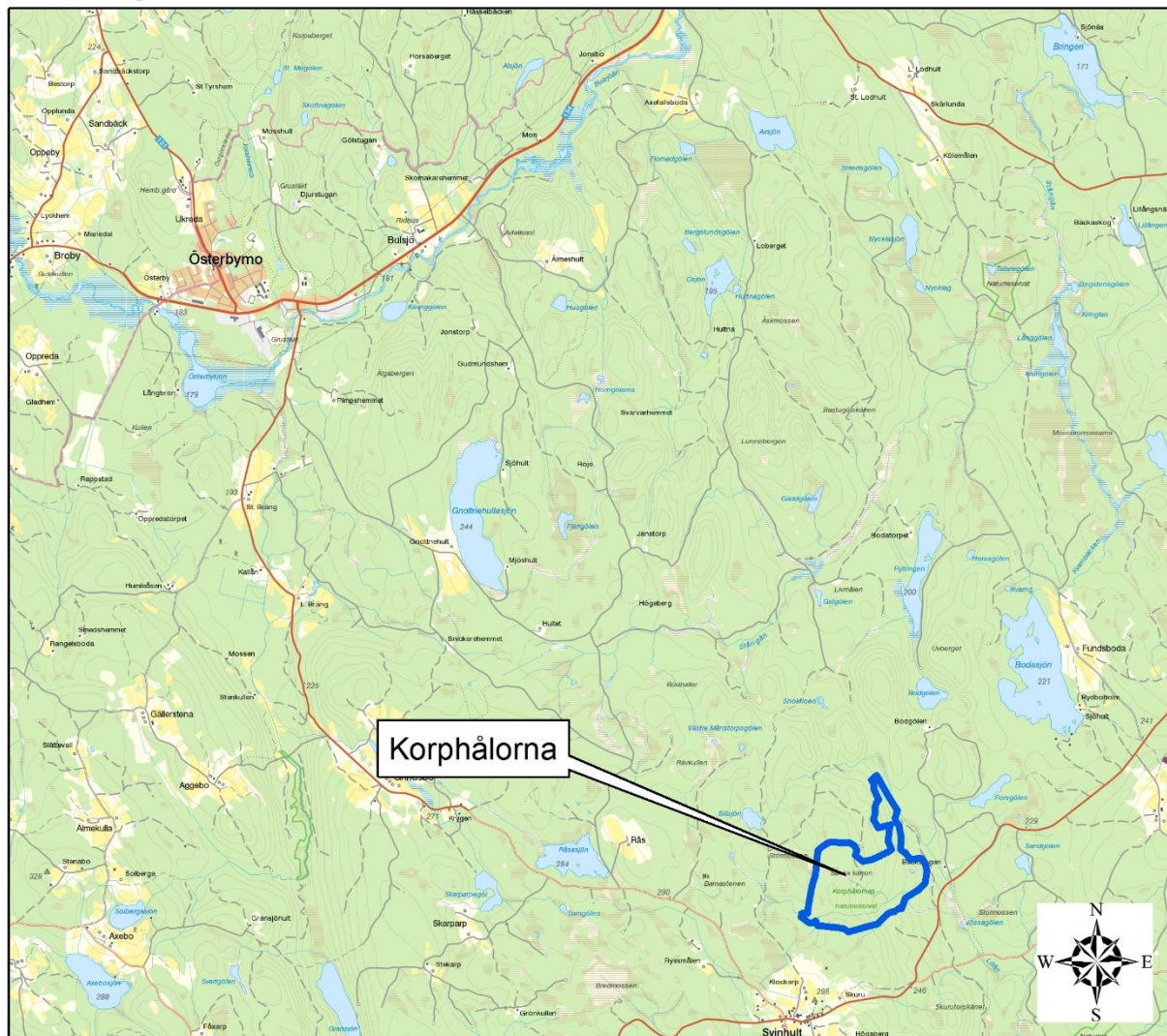
Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Bevarandeplan för Korphålorna Natura 2000-område, fastställd 2006-01-24.

Skötselplan för Korphålorernas naturreservat, fastställd 1998.

Beslut om bildande av Korphålorernas naturreservat, 1998-09-25.

Topografisk karta

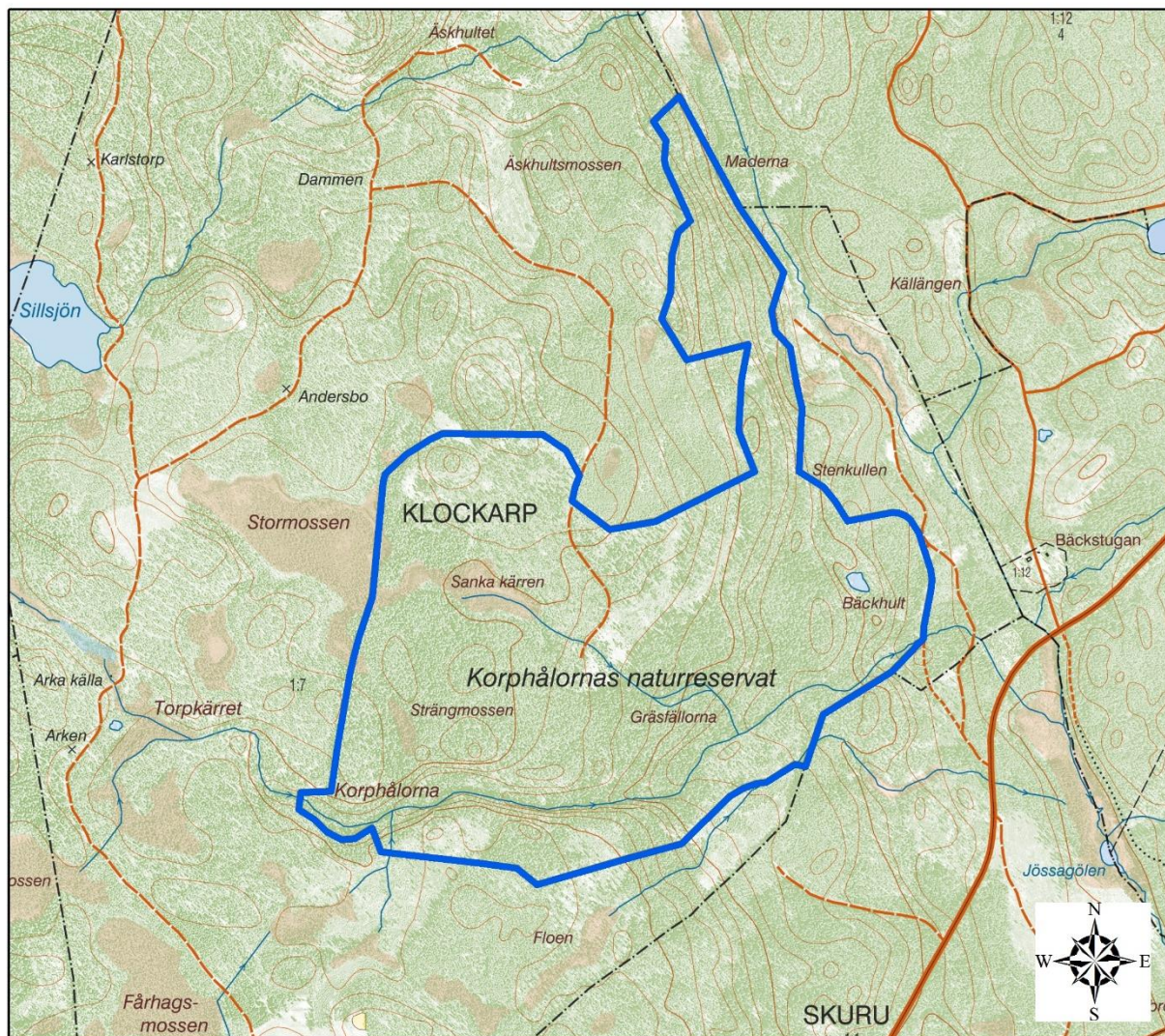
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 0,5 1 2 3 4 5
Kilometer

 Natura 2000-området

Översiktskartan visar att Korphålorna ligger sydöst om Österbymo, Ydre kommun.

Ekonomisk karta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000

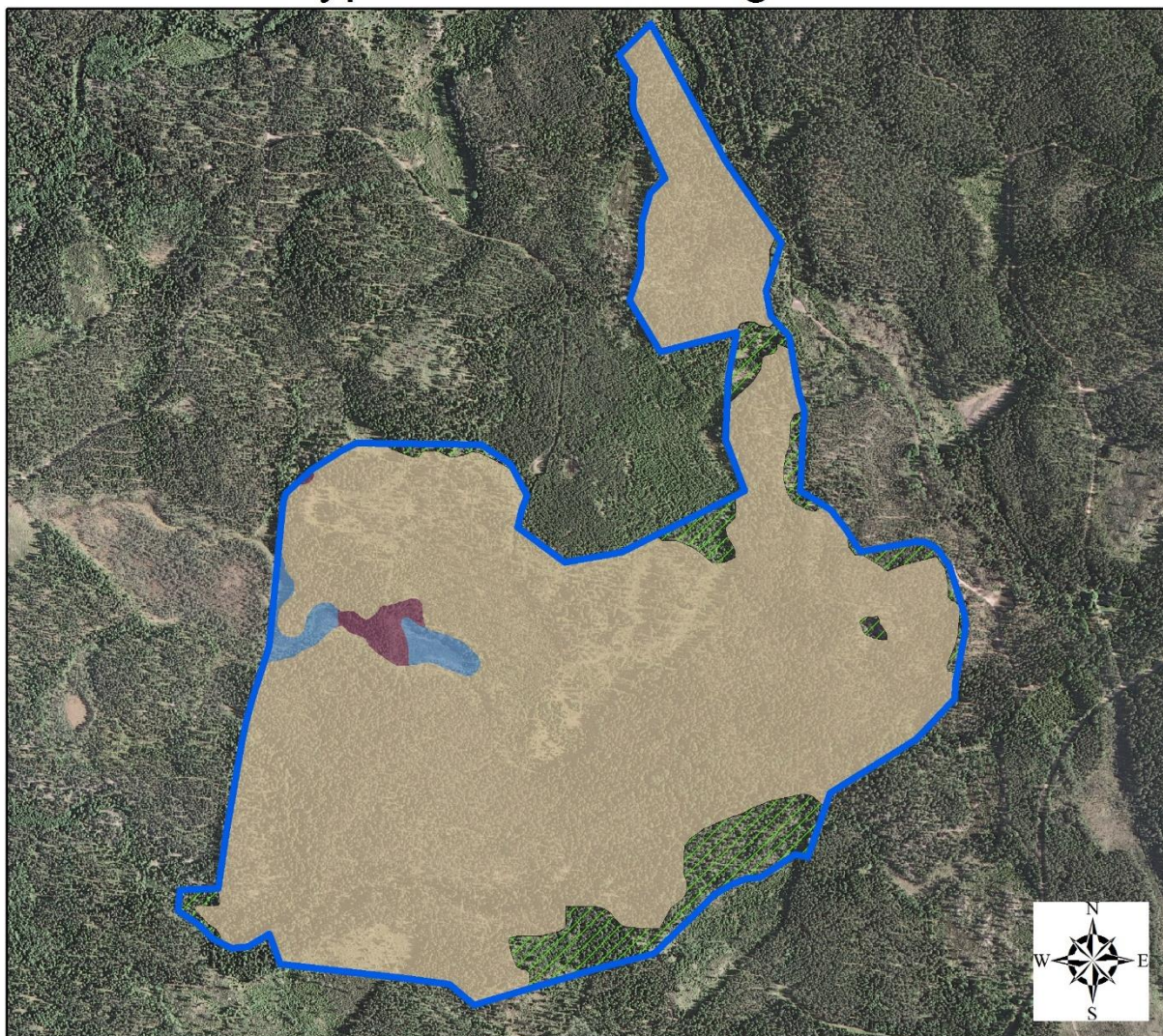
Meter

Natura 2000-området

Fastighetskartan visar yttergränserna för området.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

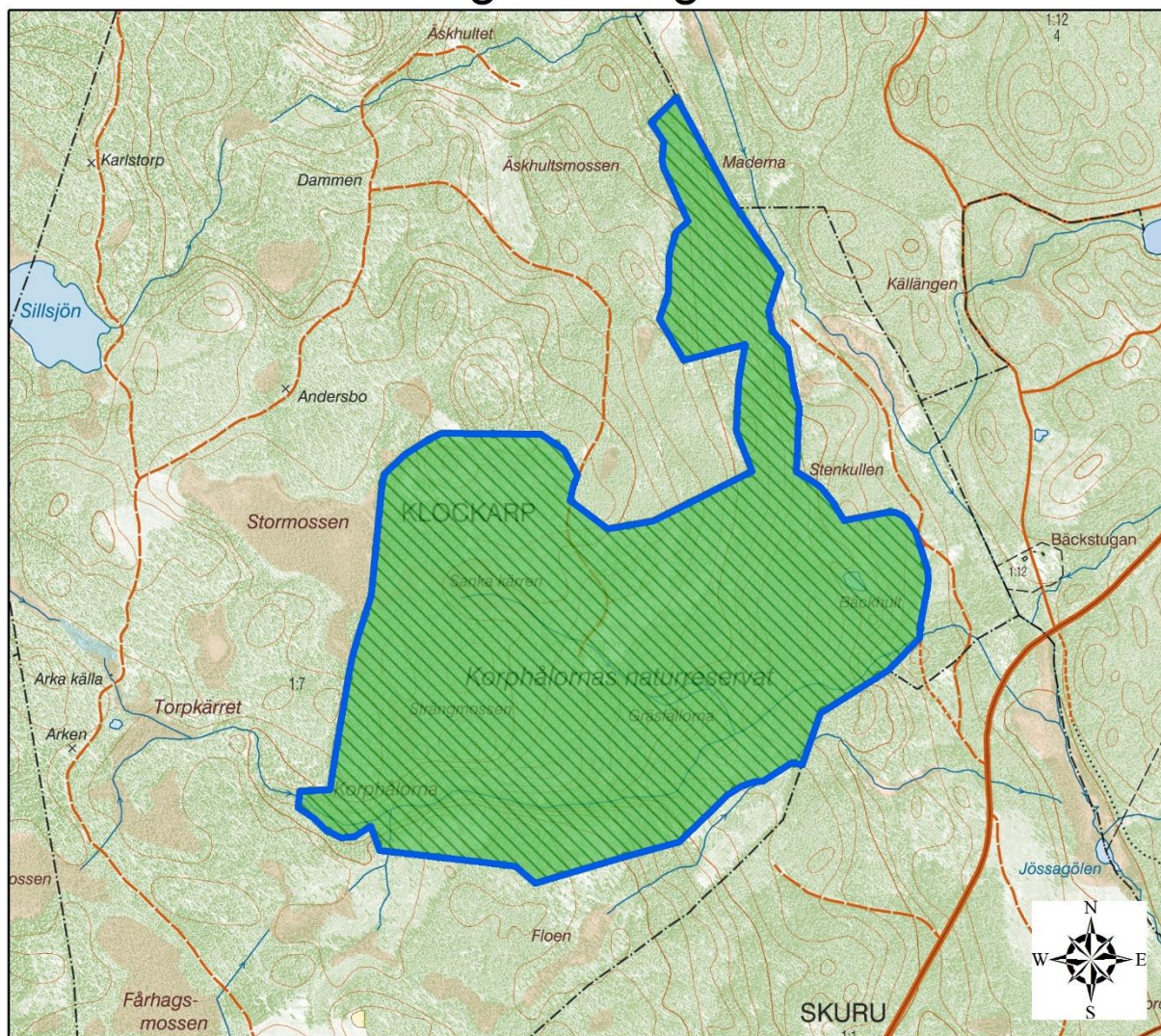
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800
Meter

	Natura 2000-området
	7140 Öppna mossor och kärr.....1,6 ha
	9010 Taiga.....89,6 ha
	91D0 Skogsbevuxen myr.....0,9 ha
	Annan naturtyp

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i området.

Natura 2000-områdets avgränsningar och Naturreservatets avgränsningar

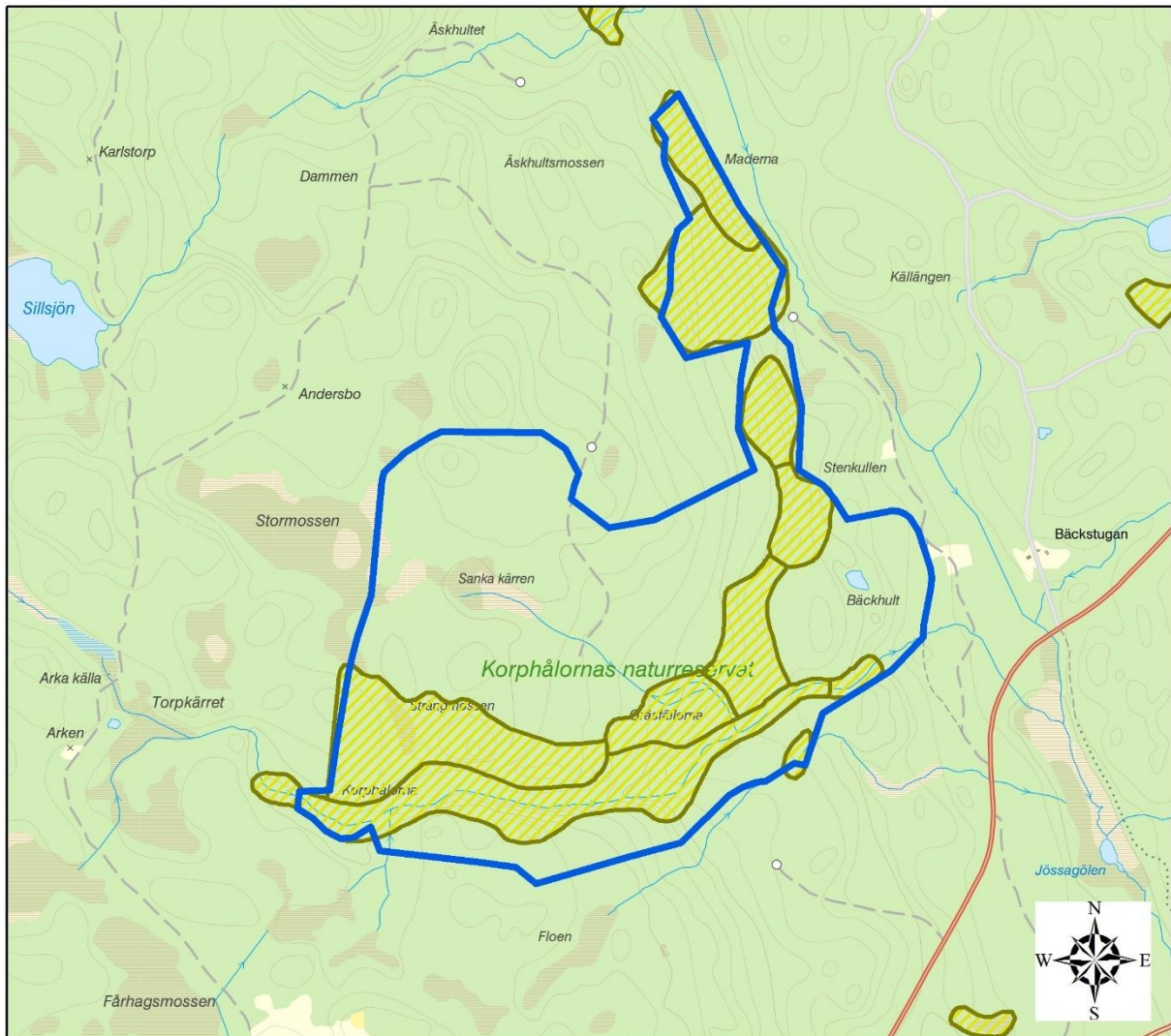

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan
0 100 200 400 600 800 1000
Meter

- Natura 2000-området
- Korphålornas naturreservat

Natura 2000-områdets yttergräns är i paritet med naturreservatet Korphålorna.

Nyckelbiotoper

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000

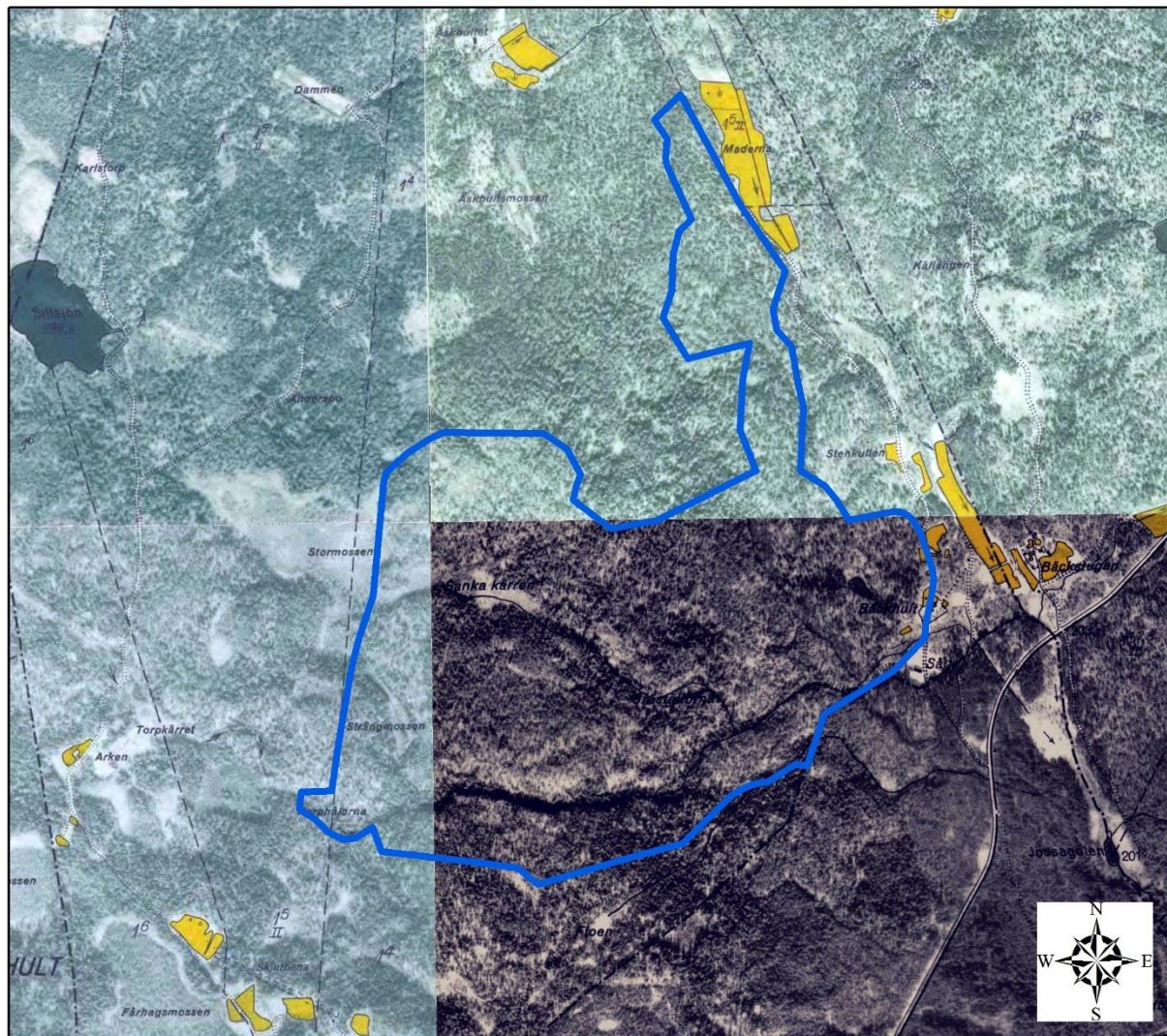
Meter

Natura 2000-området

Inom Korphålorna finns flertalet nyckelbiotoper.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000

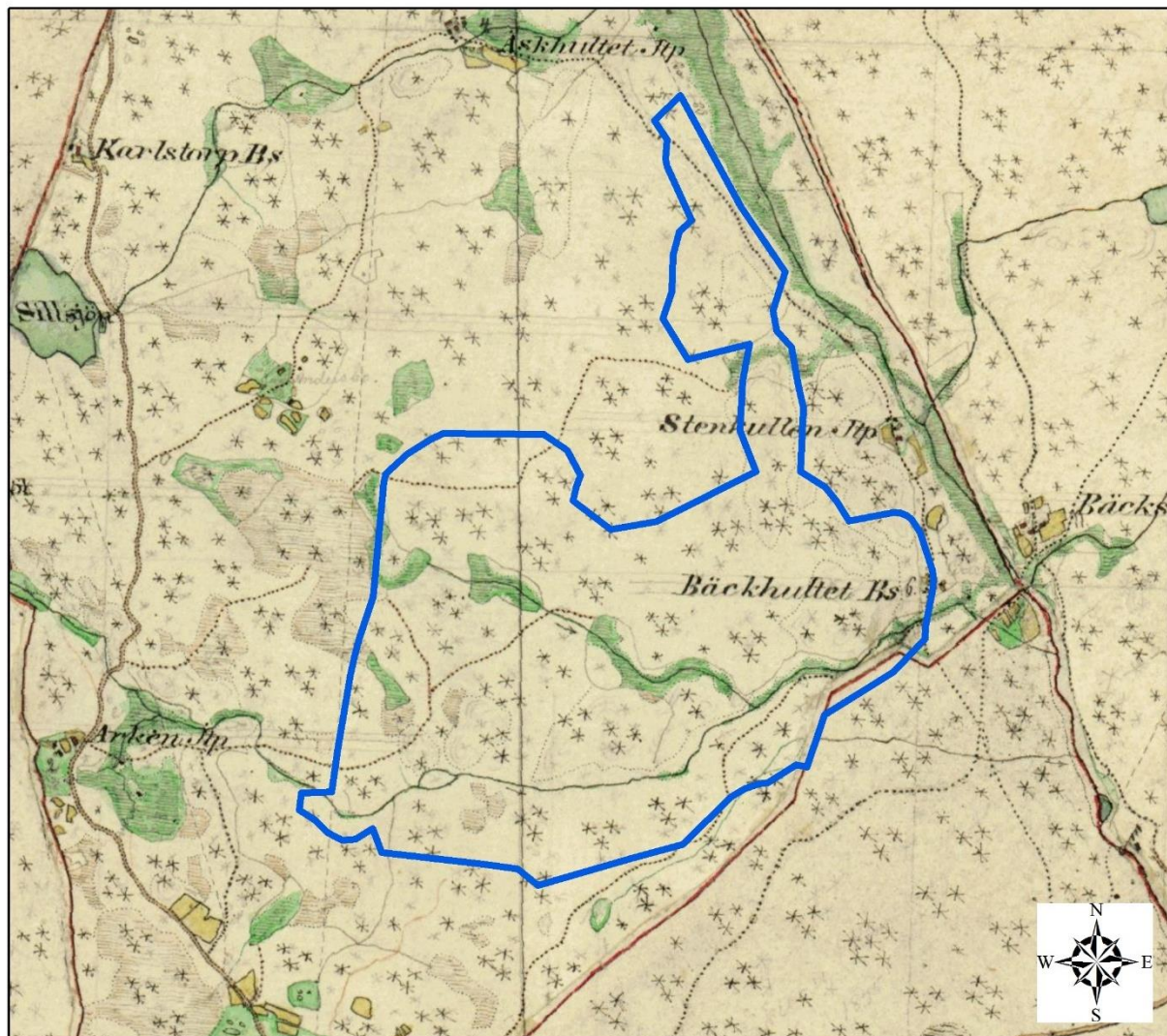
Meter

Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet visar att området varit något mer öppet än vad det är nu.

Häradscharta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000

Meter

Natura 2000-området

Häradschartan, från slutet av 1800-talet, visar att området varit beklätt av barrskog under lång tid och att det funnits fuktiga partier där marken idag klassas som myr eller mosse.

Gul mark är åker, grön är slåtteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.